

מפגש עם ספר בכיתה - "הפרס הגדול" מאת: נטעלי גבירץ

מבנה מהלך ההוראה

א. טרם קריאת הספר

שלב זה כולל מידע כללי על הספר והצעות להטרמה מושגית ורגשית, כהכנה לקריאה משמעותית. ההצעות נועדו לסייע ביצירת הקשר ראשוני, בעוררות ידע קודם ובהתכוונות לשיח ולקריאה.

ב. במהלך קריאת הספר:

• קריאה ראשונה

בשלב זה מוצע לעשות במהלך הקריאה עצירות לצורך שיח שיסייע בהבנת העלילה, בניבוי, בבירור מושגים ובמעקב אחר התפתחות ההתרחשויות והדמויות.

• קריאה חוזרת – העמקה ושיח רגשי

שלב זה מציע חזרה אל הטקסט לצורך העמקה בתכנים, באיורים ובמסרים מרכזיים. ההצעות מזמנות שיח רגשי וערכי ופרשנות רחבה יותר של הסיפור.

ג. לאחר קריאת הספר

שלב זה כולל הצעות לפעילויות העשרה ולעיבוד חוויית הקריאה. הפעילויות מרחיבות את השיח אל מעבר לטקסט, ומחברות בין הספר לעולמם של התלמידים.

א. כללי – על הספר

1. תקציר

כשחנות היד השנייה של סבא נסגרת מיקי נעצב, עד שסבא מגלה לו דרך מיוחדת להשלים עם הפרדה, ואפילו זוכה להגשים חלום ישן ולהמציא את עצמו מחדש. יחד עם מיקי אנו לומדים שגם זיכרונות מחפצים ישנים ופשוטים יכולים לחבר אותנו לסיפור שלנו, למשפחה, לקהילה ולמי שאנחנו בעולם המשתנה.

2. נושאים וערכים העולים מן הספר

• פרידה מהעבר וצמיחה אל העתיד

סגירת חנות היד שנייה של סבא מעוררת במיקי עצב ובלבול, אבל דרך נקודת מבטו

של הסב הסיפור מציע את האפשרות לנצל הזדמנויות, לגלות גמישות ולהמציא את עצמנו מחדש. דמותו של הסב והחנות מייצגות את הישן בתוך עולם משתנה.

• **הקסם של פעם – חפצים וזיכרונות**

החפצים בחנות אינם רק עצמים דוממים, אלא פריטים הנושאים עימם סיפורים וזיכרונות. הם משקפים חיבורים בין דורות, קהילה ומשפחה, ומבטאים את ערכו של זיכרון לצד היכולת להתקדם, להעז ולהגשים חלומות.

• **חלומות**

הספר גם עוסק בכוחם של חלומות ובהעזה לממשם, אפילו בשלבים מאוחרים בחיים. הבחירה של סבא ללכת בעקבות חלומו מדגישה את חשיבות התקווה, ההתמדה והאמונה ביכולת לשינוי.

• **הקשר הבין־דורי**

הקשר בין סבא למיקי מדגיש את חשיבותן של למידה בין־דורית והעברת ערכים וחוויות ואת התפקיד החשוב שיש למבוגרים משמעותיים: ללוות ילדים המתמודדים עם שינויים ופרידות.

ציטוט מארון הספרים היהודי

"עת לשמור ועת להשליך" (קהלת ג, ו)

הפסוק מבטא את חשיבות ההבחנה בין רגעים שבהם נכון לשמר ולהיאחז לבין רגעים שבהם יש לשחרר ולהתקדם. בסיפור סבא נפרד מן החנות, בלי לוותר על הזיכרונות הקשורים בה.

לפני קריאת הספר

ב. הטרם לקריאת הספר

בשלב זה מוצעת היכרות ראשונית עם הספר ופתיחה של שיח מקדים לקריאת הקריאה. הספר מוצג בפני התלמידים בשמו, עם הזמנה להתבוננות בכריכה כבסיס לשיח ולניבוי.

התלמידים מתבוננים בכריכה ומנסים לשער: מהו הפרס? למי הוא מיועד?

השיח נפתח בהזמנה לשתף בניסיון אישי הקשור למושג "פרס":

• מי קיבל פעם פרס?

• בעבור מה?

• כיצד שומרים על פרס שהתקבל?

בהמשך מסכמים את התשובות והאמירות שעלו בשיח, כהכנה לכניסה לסיפור. הסיכום נועד לחדד את ההבנה הראשונית של המושג "פרס" כתגמול או כהכרה בהישג, ולפתח ציפייה לקראת הקריאה וגילוי משמעות הפרס בסיפור.

הפעילות יכולה להתקיים במליאה או בקבוצה קטנה, כדי לאפשר השתתפות רחבה יותר ולקדם שיח פעיל בין התלמידים.

במהלך קריאת הספר

ג. קריאת הספר – קריאה ראשונה מלווה שיח

בשלב זה מוצעת קריאה ראשונה של הספר, עם עצירות לשיח במקומות נבחרים לאורך הטקסט. העצירות נועדו לתמוך בהבנת הנקרא, בניבוי ובהתמצאות בעלילה. כדי להימנע מעצירות מרובות מדי, שעלולות לפגום בחוויית ההאזנה של התלמידים, יש לבחור אותן מתוך ההצעות לעצירה.

- **לאחר "אבל זה בכלל לא נכון"**
מדוע הילדים חושבים שבחנות של סבא מוכרים ידיים?
מה משמעות הביטוי "חנות יד שנייה?" (שאלות לניטור הבנה)
- **לאחר ההודעה על סגירת החנות**
מה עשוי לקרות כעת? כיצד, לדעתכם, סבא ומיקי יגיבו? (שאלת ניבוי)
מדוע החנות של סבא אינה יכולה לעבור לקניון החדש? (שאלה לניטור הבנה)
- **לפני פתיחת הארגז, אחרי "ותכף תבינו הכל..."**
בקטע שסבא מציג את הארגז – מה לדעתכם עשוי להימצא בתוכו? מה יכול להיות בארגז שסבא שכח? (שאלת ניטור הבנה)
- **בעמוד שכולו איור של התור**
בעמוד זה איור של תור ארוך מחוץ לחנות. אפשר לנסות לשער: מדוע, לדעתכם, הגיעו אנשים רבים כל כך? מה סבא ומיקי עשויים לתכנן? (שאלת ניבוי)
- **אחרי "צריך לחלק כאן פרסים"**
מה התגלה בארגז?
מהיכן, לדעתכם, הגיעו הפרסים?
מה עשוי לשמח כל כך את האנשים המבוגרים בקבלת פרס ישן?
(שאלות לניטור הבנה)

ד. קריאת הספר – קריאה חוזרת להעמקה ולשיח רגשי

הקריאה החוזרת מאפשרת העמקה בתכנים, במסרים וברבדים לשוניים וחזותיים, לצד פיתוח שיח רגשי. שלב זה כולל הצעות לעצירות נוספות במהלך הקריאה לצורך התעמקות במשפטים מתוך הכתוב, באיורים ובחוויות של הדמויות.

הצעות לעצירות ולשיח במהלך הקריאה החוזרת:

- **"ולכן זה מזל משמיים, שלכל הלקוחות יש המון סבלנות וגם זוג מצוין של אוזניים"**
מדוע זה מזל שללקוחות יש סבלנות ואוזניים טובות? כיצד הדבר קשור לסוג החנות ולסוג הלקוחות הפוקדים אותה?
- **"זיכרונות יפרחו כמו בועות של סבון"**
מדוע יש בחנות הזו זיכרונות? מהיכן הם באים? מדוע הזיכרונות מתוארים כפורחים כמו בועות סבון?
- **מה ההבדל בין חנות יד שנייה לחנות רגילה?**
ניתן להתייחס למאפיינים הייחודיים של חנות יד שנייה, כפי שהם עולים מן הסיפור: חפצים ישנים ומאובקים, סיפורים המלווים כל חפץ, לקוחות עם סבלנות וחפצים משומשים הנושאים עבר.
- **התבוננות בפרטי האיורים בעמודים בהם מוצגת החנות**
אילו חפצים מתוך המגוון המוצג באיורים הילדים מזהים? היכן הם נתקלו בהם או שמעו עליהם?
השיח מאפשר חיבור גם לחפצים בעלי ערך רגשי מעולמם של התלמידים, ומעניק הזדמנות לשתף, להיזכר ולחזק את תחושת השייכות לקבוצה.
- **"הוא הרגיש שנכנס לתוך מערה של קסמים"**
מיקי חווה את החנות של סבא כמקום קסום. האם קיימים מקומות המעוררים בכם תחושה מיוחדת או רגש ייחודי?
- **"אבל מיקי כועס, זה לא פייר!"**
ניתן להתעכב על תחושת הכעס של מיקי אל מול השינוי הפתאומי ועל העצב שמגיע עם ההבנה שיש להיפרד. כמו מיקי, גם ילדים מתמודדים עם שינויים, סיומות ופרדות. לצד זאת, נקודת המבט של סבא עשויה לעורר השראה ולסייע בהתמודדות. מתי הילדים חוו כעס בעקבות שינוי לא צפוי? מתי הם חוו עצב בעקבות פרדה?
- **"העולם מתגלגל ואנחנו איתו – פעם למעלה ופעם למטה"**
למה, לדעתכם, סבא מתכוון במשפט זה? כיצד אמירה כזו יכולה לחזק בתקופות מאתגרות?

- **קריאת רגשות:**

ניתן לעקוב אחר הבעות הפנים של הדמויות לאורך האירורים בספר כולו, ולבחון את קשת הרגשות שהן מביעות – ברגע הבשורה על סגירת החנות, בשתיקה עם התרוקנותה, בפרדה ובהתרגשות סביב ארגז הפרסים.

- סבא בוחר לחלק את הפרסים האבודים שנמצאו בארגז (עמ' 12–17) ולערוך מעין מסיבת פרדה - מה ניתן ללמוד מהאופן שבו פעל לקראת סגירת החנות?

- **רגע של שיתוף:**

- ממה, לדעתכם, אנשים יכולים ליהנות בחנות יד שנייה?
- מה הקשר, לדעתכם, בין חפצים לזיכרונות?
- סבא בוחר ללכת בעקבות חלומו להיות זמר – על מה אתם חולמים? מה נדרש כדי להגשים חלום?

- **ארון הספרים היהודי - העמקה רעיונית וחיבור בין הציטוט לספר**

הפסוק "עת לשמור ועת להשליך" מבטא את חשיבות ההבחנה בין רגעים שבהם נכון לשמר ולהיאחז לבין רגעים שבהם יש לשחרר ולהתקדם. בהקשר של הסיפור, הוא מאיר את הבחירה של סבא להיפרד מן החנות, בלי לוותר על הזיכרונות הקשורים בה.

- מה בסיפור נשמר ונשאר חשוב גם כשמשו משתנה או נגמר?
- ממה נפרדים בסיפור? איך הדמויות מרגישות כשהן נפרדות?
- איך סבא בוחר להתמודד עם סגירת החנות? מה אפשר ללמוד מהבחירה שלו?
- איך הפסוק "עת לשמור ועת להשליך" עוזר להבין את המתרחש בסיפור?

לאחר קריאת הספר

ה. לאחר קריאת הספר – פעילויות העשרה

שלב זה מציע מגוון פעילויות העשרה בעקבות קריאת הספר. הפעילויות נועדו להרחיב את חוויית הקריאה, לעבד את התכנים והמסרים, ולחבר בין הסיפור לעולמם של התלמידים והקהילה שבה הם חיים.

1. פעילות העשרה בעקבות הפסוק "עת לשמור ועת להשליך"

"חגיגה – שוק יד שנייה"

בהשראת הסיפור ניתן להקים שוק יד שנייה כיתתי וליצור "מערת אוצרות". במהלך השבוע נאספים פריטים שונים שהתלמידים מעוניינים להעביר הלאה: בגדים, צעצועים, ספרים, כלי כתיבה ועוד. החפצים ממוינים ומוקמות עמדות עם שילוט, כגון "עמדת בגדים" ו"דוכן ספרים". ניתן להכין כרטיסיות לכל משתתף ולנקב אותן בעת קניית פריט. אפשר להזמין הורים ותלמידים מכיתות אחרות או לערוך חגיגה שכבתית, לשוטט בין החפצים, להקשיב לסיפורים שמאחוריהם וליהנות מפריטים חדשים-ישנים.

2. לצאת החוצה – משמחים את הקהילה

"הפרס הגדול"

התלמידים מחלקים פרס או אות כבוד לבעלי תפקידים בבית הספר. השיח יעסוק בהבחנה בין פרס לבין אות כבוד או תעודה. התלמידים יכינו רשימה של בעלי תפקידים שלהם ירצו להעניק אות כבוד, ינמקו את הבחירה, יכינו את התעודה או האות, וייגשו להעניק אותה.

3. "לפעמים חלומות מתגשמים"

חידון ותערוכת חפצים וחלומות

כל תלמיד בוחר חפץ המסמל עבורו חלום שירצה להגשים. בחידון כיתתי יוצג החפץ, והמשתתפים ינסו לזהות מהו החלום. בתערוכת חפצים וחלומות יוצגו החפצים, ולצד כל חפץ תונח כרטיסייה שבה יהיה כתוב החלום לעתיד.

4. שמע – העשרה

מעוניינים להאזין לסיפור? ניתן לסרוק את הקוד שבעמוד ההצעות לפעילות משפחתית בספר ולהאזין ל"הפרס הגדול" בהסכת "ספריית פיג'מה קוראת לכם".

5. רעיונות נוספים תוכלו למצוא באפליקצית פינטרסט, בעמוד של ספרית פיג'מה, חפשו

את דף הספר "הפרס הגדול".